

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านสวนนันทา จ.จันทบุรี
๒๙ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ บ้านสวนนันทา จ.จันทบุรี ๒๙ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันที่ ๒๙ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ได้รับเชิญจากพลตรีหญิงนันทา เกษหอม เพื่อไปพักผ่อนและสนทนาธรรมที่ บ้านสวนนันทาอำเภอเขาฉกรรจ์ จ.จันทบุรี ฟินันท์หรือพลตรีหญิงนันทา เกษหอม ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งประธานชมรมดนตรีและนาฏศิลป์ วังพญาไท เคยได้รับคำประกาศเกียรติคุณจากโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างยิ่ง ทั้งยังเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นประธานชมรมศิษย์พยาบาลทหารบกท่านแรก ซึ่งต่อมาท่านก็ได้รับเลือกเป็นนายกสมาคมพยาบาลทหารบกท่านแรกอีกด้วย

ข้าพเจ้าได้รู้จักท่าน เมื่อคราวงานแสดงกัลยาณจิตและการสนทนาธรรม เนื่องในโอกาสวันครบรอบอายุ ๘ รอบ ๙๖ ปี ของคุณย่าสงวน สุจริตกุล ณ บ้านอัมพวา รีสอร์ทแอนด์สปา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อปลายปี ๒๕๕๕ ท่านเป็นผู้หนึ่งที่จัดการแสดงและร่วมแสดงในงานดังกล่าวด้วย เนื่องจากท่านเป็นผู้มีความสามารถทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์ รวมทั้งการประพันธ์ทริยกรองต่างๆ ที่สำคัญที่สุด ท่านเป็นผู้ที่สนใจในธรรม พังธรรมบรรยายจากท่านอาจารย์มานาน ด้วยกุศลจิตและกุศลศรัทธา ท่านจึงมีความประสงค์ที่จะกราบเรียนเชิญท่านอาจารย์ไปพักผ่อนและสนทนาธรรมที่บ้านสวนของท่านสักครั้งหนึ่งในชีวิต และความปรารถนาของท่านก็ประสบความสำเร็จแล้วด้วยดีในคราวนี้

อาจารย์อรรณพ หอมจันทร์
และ พลตรีหญิงนันทา เกษหอม

พื้นที่จัดรถตู้อย่างดีสองคันมารับสมาชิกที่หน้าพระราชวังพญาไท จากนั้นก็เดินทางไปรับท่านอาจารย์ที่บ้านที่คลองตัน แล้วคณะทั้งหมดก็ออกเดินทางมุ่งหน้าสู่จังหวัดจันทบุรี โดยแวะพักรับประทานอาหารกลางวันที่ร้านอาหารแถวอำเภอแกลง

จังหวัดระยอง ที่คุณแฉ้ว (นภา จันทรางศุ) นางฟ้าประจำมูลนิธิฯ เป็นผู้ค้นหาร้านอร่อยนี้ จากกูเกิ้ล

นอกจากจะเป็นร้านที่ทำอาหารอร่อย มีรสชาติความเป็นพื้นบ้าน อาหารไทยแท้ๆ ที่หารับประทานได้ยากแล้ว ที่นี่ยังเป็นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สาธิตการปลูกสะละ (ท่านว่า ไม่ใช่สะละ อย่างที่เราเรียกกันอยู่) สะละนี้เพิ่งมีการปลูกแพร่หลาย เป็นที่นิยมรับประทานกันโดยทั่วไป เมื่อราวปีสิบปีมานี้เอง คุณแฉ้วผู้ใจดีซื้อมาให้ทุกท่านได้รับประทานถึงสามถุงใหญ่ หอม หวาน อร่อยมากครับ

หลังรับประทานอาหารเสร็จก็ออกเดินทางต่อ ราวบ่ายสามโมงครึ่งคณะของเราก็เดินทางถึงบ้านสวนนันทาที่มีบรรยากาศล้อมรอบไปด้วยสวนผลไม้ นานาชนิด รวมถึงสวนยางพาราที่มีผู้นิยมนำมาปลูกแทนผลไม้ขึ้นชื่อต่างๆ ที่มีมาแต่เดิม

หลังจากนั้น ทุกท่านก็ขึ้นของเข้า บ้านพักหลังใหญ่ ซึ่งมีห้องนอนถึง ๓ ห้อง มีห้องครัวกว้างขวาง พร้อมเครื่องทำครัว เพียบพร้อม มีห้องรับประทานอาหาร กว้างขวาง เป็นบ้านธรรมดาๆ ที่ดูสะอาด สะอาด โล่งโปร่งสบาย ด้วยหน้าต่างรอบ บ้าน น่าอยู่ครับ ที่สำคัญพื้นที่ที่นอกจาก จะเป็นผู้มากความสามารถในด้านต่างๆ แล้ว ยังมีฝีมือทำอาหารที่อร่อยมากๆ ด้วย เดินทางคราวนี้ ทั้งอาจารย์อรรณพและ ข้าพเจ้ามีความเห็นตรงกันว่า ได้ลิ้มรส อาหารอร่อย รสชาติกลมกล่อม ดั่งเดิมแท้ๆ จริงๆ

คณะสี่หนุ่มของเรา(คือ อาจารย์ อรรณพ พี่สมพร คุณคำปัน และข้าพเจ้า) ได้ที่พักเป็นบ้านหลังเล็กน่ารัก มีห้องน้ำในตัว อยู่ข้างบ้านหลังใหญ่นั้นเอง มีตั้งตัว ใหญ่สำหรับนั่งพักผ่อนชกซ้อมดนตรี ตก ดึก ก็เป็นที่นอนของข้าพเจ้า ที่สมัครใจกาง มุ้งรับลมอยู่ภายนอกบ้าน นานแล้วที่ไม่ได้ นอนมุ้ง นึกกลัวอยู่เหมือนกัน นอนสอบสวน ความคิดตนเองอยู่นานว่า กลัวอะไร? ทราบ ว่า กลัวร้อนหนึ่ง กลัวคนหนึ่ง เพราะนอน

ข้างนอกคนเดียว คิดถึงคำท่านอาจารย์ที่ว่า เราอยู่คนเดียวในโลก ในที่สุดก็คิดว่า เรา อยู่คนเดียวในโลกก็จริง แต่คืนนี้ขออยู่กับเสียงสนทนาธรรมของท่านอาจารย์ที่เปิดไว้ ข้างๆ หูตลอดทั้งคืนจนหลับจะดีกว่า ตื่นขึ้นกลางดึกเมื่อใด ก็กดเทปเวียนฟังจนหลับต่อ

ถึงเช้า รู้สึกตัวเมื่อไหร่ก็อุ่นใจเมื่อนั้น ที่ไหนๆ ก็ปลอดภัย เมื่อมีเสียงของท่านอาจารย์ "เสียง" ที่ทำให้บุคคลมากมาย ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา ปลอดภัย คือ กิเลส และ ความไม่รู้ เพราะเหตุว่า ขณะใดที่มีความเข้าใจ ภัยจากกิเลส และ ความไม่รู้ จะมาแต่ไหน?

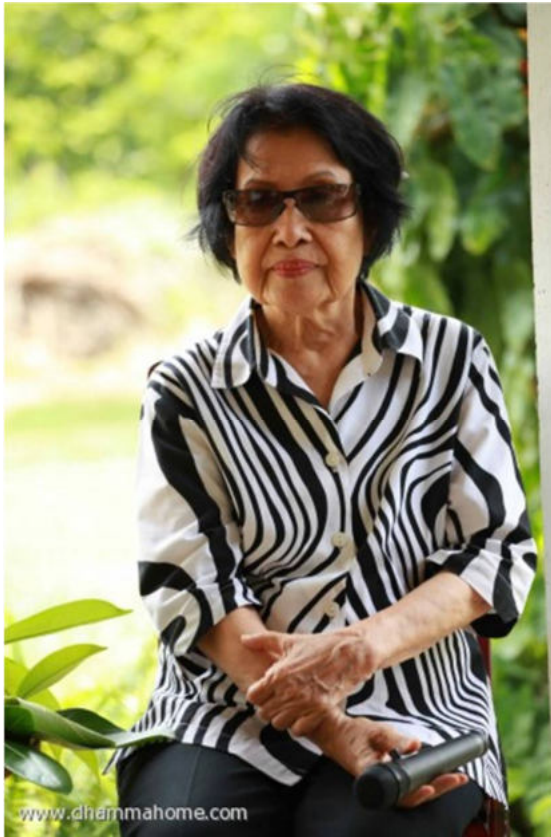
พี่น้องที่เรียนเชิญท่านอาจารย์เดินชมต้นไม้ได้ครูเดียว ก็มีฝนโปรยลงมา กาลแห่งการสนทนาธรรมจึงเริ่มต้นขึ้นด้วยความเรียบง่ายและเป็นกันเองอย่างยิ่ง ด้วยความเมตตาของท่านอาจารย์ เรานั่งสนทนากันหน้าบ้าน มองเห็นสวนสวยโดยรอบบ้าน ซึ่งบัดนั้นได้กลายเป็นสถานที่ที่ประเสริฐไปแล้ว ใน ณ กาลครั้งนั้น ด้วยว่า ไม่ว่าท่าน

อาจารย์จะย่างก้าวไปในที่แห่งใด ที่นั้นๆ ย่อมประเสริฐด้วยเสียงของพระธรรม จากความเมตตาของท่านผู้เป็นกัลยาณมิตร มิตรผู้มีแต่ให้ความเมตตา ปราธนาดี เกื้อกูลทุกคน โดยเสมอกัน โดยไม่เลือก โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เลย ตลอดระยะเวลา รวม ๖๐ ปีมาแล้ว

หลายครั้งหลายหนที่ข้าพเจ้ามีความคิดขึ้นมา ในขณะที่ฟังท่านสนทนาธรรมในที่ต่างๆ ว่า ไม่น่าเชื่อว่าข้าพเจ้าจะได้เป็นผู้หนึ่งที่มีโอกาสอันแสนประเสริฐในสังสารวัฏ ที่มีโอกาสได้มานั่งฟังธรรมที่ถูกต้อง เพียงตรง จากท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ในท่ามกลางมวลหมู่กัลยาณมิตร ณ เวลานั้น เพราะขณะที่ท่านเริ่มบรรยายธรรมครั้งแรก เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ นั้น ข้าพเจ้ายังไม่เกิดเลย และเมื่อท่านอาจารย์บรรยาย "แนวทางเจริญวิปัสสนา" ที่วัดมหาธาตุฯ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๐ นั้น ข้าพเจ้าก็มีอายุเพียง ๖ ขวบ เท่านั้น

บัดนี้ กาลเวลาได้ล่วงมาถึงปีพุทธศักราช ๒๕๕๖ รวม ๖๐ ปี แล้วที่เสียงของพระธรรมที่ถูกต้องซื่อตรงอย่างยั่งยืนยังคงดำรงอยู่ จะไม่ให้ข้าพเจ้าคิดว่า การที่ยังเป็นผู้ที่มีโอกาสได้ฟังการบรรยายธรรมจากท่านอาจารย์อยู่ในเวลานี้นั้น ช่างเป็นโอกาสและกาลเวลาที่แสนประเสริฐยิ่งสักเพียงไหน ในสมัยที่ผู้คนมากมายแสวงหาธรรม แต่ไม่มีโอกาสได้พบ หรือแม้ว่าพบแล้วก็ไม่สามารถเข้าใจในหนทางที่ถูกต้องนี้ได้ กลับถูกโลกะพาไป ลากจูงไปสู่หนทางที่ไม่ทำให้เข้าใจ พาไปสู่หนทางยึดติด อยู่ในวังวนของสังสารวัฏฏ์ ออกไม่ได้

ปัญญา คือ ความรู้ถูก ความเข้าใจถูก ในสภาพธรรมะที่มีจริง ที่กำลังปรากฏในขณะนี้ เท่านั้น ที่จะนำพาบุคคลเวียนออกจากสังสารวัฏฏ์ได้ หาใช่ความติดข้อง คือ โลภะ ซึ่งพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเปล่งคำอุทานที่ได้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ภายหลังที่ทรงตรัสรู้ ว่า ทรงพบนายช่างผู้สร้างเรือน คือ สังสารวัฏฏ์แล้ว ซึ่งก็คือ โลภะ ความติดข้องนั่นเอง แม้จะพูดอย่างนี้ แม้จะกล่าวอย่างนี้ เมื่อยังไม่มีปัจจัยพอ บุคคลก็ไม่สามารถ เข้าใจได้ แต่ละคนก็เป็นแต่ละหนึ่งตามการสะสมจริงๆ ท่านจึง

เตือนบ่อยๆ ว่า พระธรรมไม่สาธารณะแก่บุคคลทั่วไป จึงเป็นผู้ที่ช่วยให้ตนเองรอดก่อน แล้วจึงเกื้อกูลแก่บุคคล ตามกาลและโอกาส ด้วยความเป็นมิตร ด้วยความเมตตา ไม่ใช่ด้วยความอยาก ความติดข้อง ต้องการ ท่านกล่าวในการสนทนาธรรมครั้งนี้ ไว้อย่างน่าประทับใจประโยคหนึ่งว่า

"...ช่วยใครได้? นอกจากเป็นเพื่อน หวังดี และ ทำสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเขา ให้ความรู้ รับผิดชอบได้แค่ไหน ก็เรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องเราจะเดือดร้อน แล้วเราเป็นเพื่อนตลอด หวังดีตลอด รอได้ จนกว่าเขาจะเข้าใจพระธรรม..."

กราบท่านอาจารย์ครับ

อันดับต่อไป ข้าพเจ้าขอ นำความการสนทนาธรรม ระหว่างพี่จำเนียร กับท่านอาจารย์ มาฝากให้ทุกๆ ท่านพิจารณา

พี่จำเนียร ผู้ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรคนหนึ่งของพี่น้อง เป็นผู้ที่ชักชวนพี่น้องให้ได้มาพบและฟังพระธรรม กับท่านอาจารย์ เป็นตอนหนึ่งของการสนทนา ที่มีความไพเราะจับใจทุกๆ ท่าน ในวันนั้นเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าอากาศในตอนเย็นของวันแรกที่เราไปถึง จะมีความร้อนอบอ้าวบ้างพอควร แต่พระธรรมที่ได้ยิน ได้ฟัง เหมือนหยาดน้ำทิพย์ ที่หลั่งรดจิตใจให้ชุ่มชื้น เยือกเย็นสุดที่จะพรรณนาได้

พี่จำเนียร :

ท่านอาจารย์ :

ที่ท่านอาจารย์บอกว่า การที่จะดับความไม่เข้าใจ ความไม่รู้ที่เป็นตัวตน ที่เรามีอยู่ตลอดเวลา คือ การรู้ความจริง เพราะว่า ความจริง ไม่มีตัวตนไหนคะ แต่ถ้ายังไม่รู้ว่า อะไรจริง ก็ต้องคิดว่า สิ่งนั้นแหละ เป็นตัวตน อย่าง "ได้ยิน" อย่างนี้ มี แต่เข้าใจว่า "เป็นเรา" ความจริง "ได้ยิน" เกิด เพราะเหตุปัจจัย แล้วก็ดับ ไม่กลับมาอีกเลย "เรา" จะอยู่ไหน? หมดแล้ว!! พอสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกิดอีก ความเป็นเรา ก็ไปยึดถือสิ่งนั้นอีก เพราะ ไม่รู้ อะไรก็ตาม ที่เกิดมีขึ้น ด้วยความไม่รู้ ก็ทำให้เข้าใจว่า เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่เที่ยง ไม่รู้ การเกิด การดับ ของสิ่งนั้น

พีจำเนียร :

ที่นี่ จากการฟัง "เสียง" มีจริง นี่ได้ว่าเป็นธรรมชาติ ตาม
ขึ้นมาในบางครั้ง

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ขณะนั้น "คิด" ไม่ใช่ "รู้เสียง"

พีจำเนียร :

ขณะนั้นเป็น "คิด"?

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เสียงดับแล้ว เพราะฉะนั้น ต้องรู้ในขณะที่ เสียง
ปรากฏ ถึงจะชื่อว่า รู้เสียง เข้าใจเสียง ต้องในเมื่อ สิ่งนั้น
ยังมี

พีจำเนียร :

ก็จะเป็นอย่างนี้ ทุกๆ ทาง

ท่านอาจารย์ :

จนกว่า ความเข้าใจ มันคงขึ้น อย่าง "เห็น" ไม่ใช่ "ได้ยิน"
เรารู้ยังไม่มั่นคง เพราะมันเหมือนพร้อมกัน ไม่ใช่ว่า เรารู้
เห็น จริงๆ ไม่ใช่เรารู้ ตรงกำลังได้ยินจริงๆ เพราะฉะนั้น
ไม่ใช่ความมั่นคง ที่จะเข้าใจว่า เห็น เป็น เห็น ไม่ใช่ได้ยิน
เลย แค่นี้ค่ะ และได้ยินนี้ ก็ได้ยิน ไม่ใช่เห็น พร้อมกัน
ไม่ได้ และได้ยิน ถ้าไม่เกิดขึ้น เสียงจะปรากฏได้ไหม? ก็
ไม่ได้ นี่คือ "โลก" ปรากฏ เพราะมีธาตุรู้ ซึ่งกำลังรู้ สิ่งหนึ่ง
สิ่งใด ตื่นขึ้นมาก็เห็น ก็รู้ว่า มีฟ้า มีภูเขา มีอะไร แต่ความ
จริง มีเห็น กับ สิ่งที่ปรากฏให้เห็น แล้วดับ แต่ว่า จากการ
ที่สิ่งนั้น เกิดดับ สืบต่อ ไม่ขาดสาย รวดเร็ว จนปรากฏ
เป็นนิมิต รูปร่าง สันฐาน ให้รู้ได้

...เพราะฉะนั้น "สภาพจำ" ก็จะมี จำๆ ๆ ๆ ไม่ว่าสิ่งนั้น
ปรากฏให้เห็น หรือว่า ปรากฏทางหู จำแล้ว ถ้าเราไป
ถามว่า นี่เสียงอะไร? ตอนนี่ เรานึกชื่อเป็น แต่ว่า ถ้าเรา
ยังไม่ถาม ว่าเสียงอะไร? แต่เสียงนี้ เราจำแล้ว เราถึงได้
จำได้ พอได้ยินเสียงอีก เราก็ว่าอันนี้ เคยได้ยินเสียงอย่าง
นี้ แม้ว่าไม่ใช่เสียงนั้น แต่ว่าสภาพของเสียงที่เหมือนกัน
เกิดขึ้นเป็นอย่างนั้น เราก็จำได้ อย่างเสียงคนอย่างนี้ เห็น
ไหม? พอโทรศัพท์มา ก็รู้ว่าใคร? เพราะว่าจำได้ ว่าเสียง
นี้ ไม่ต้องไปถามว่า เสียงใคร? แต่ว่า พอเสียงนี้ "สภาพ
จำ" จำทันที ว่า เสียงนี้ เนี่ย เสียงนี้ เมื่อกี้ ก็ได้ยิน เรายัง
ไม่รู้เลย ว่าเสียงอะไร...

...นี่คือ ความเป็นไป ที่รวดเร็ว ที่เกิดมาแล้ว ก็ต้องเป็น
 อย่างนี้ คือ ต้องรู้ รู้ รู้ มีสิ่งที่ปรากฏ ตั้งแต่เกิดมา ลืมว่า
 ถ้าไม่มีธาตุรู้ หรือ สภาพรู้ อะไร ก็ปรากฏไม่ได้ ง่ายนิด
 เดียว แค่นี้ ถ้าไม่มีธาตุรู้ อะไร ก็ปรากฏไม่ได้...

...แต่ไม่ยอม กับกลายเป็น สิ่งที่ปรากฏนั้น มันจริงนะ มัน
 เป็นอย่างนี้เอง เป็นเรื่องเป็นราว ต่อไป แต่ ไม่รู้เลยว่า
 เพียงแค่ไม่มีจิต หรือ ธาตุรู้ สิ่งต่างๆ ก็ไม่มี ปรากฏ ไม่ได้
 เลย ว่ามี เพราะ ไม่มีธาตุ ที่ไป "รู้" สิ่งนั้น อย่างเรา รู้ว่า นี่
 เสี่ยง เปลี่ยนแล้ว ไช้ไหม? สัญญาเขาจำ ยังไม่รู้ ยังไม่
 ต้องเรียก...

...อย่างเครื่องดนตรี มีตั้งหลายอย่าง เราก็ไม่รู้เลยว่าอะไรบ้าง ถ้าเราไม่ใช่คนดนตรี ได้แต่ฟัง แต่ว่า ฟังแล้วจำ พอเสียงนี้มาอีก เราชู้ว่า นี่ๆ เสียงที่เคยได้ยิน เสียงนี้ที่เคยได้ยิน แต่ยังไม่รู้ ว่าเสียงอะไร? พอถาม ได้ยินชื่อตอนนั้นบวกเข้าไปอีก อ้อ เสียงนั้น เสียงนี้ มันยุ่งเหยิง สลับซับซ้อน จนกระทั่ง ความไม่รู้ ปรุงแต่ง กลายเป็นโลกเที่ยง เป็นทุกสิ่ง ทุกอย่าง ที่มีจริงๆ...

...ความจริง "ชั่วคราว" ชั่วขณะ ที่จิตเกิด แล้วดับ และ จิตแต่ละหนึ่ง ไม่เหมือนกันเลย จิตเห็น ไม่ใช่ จิตได้ยิน ไม่ใช่ จิตคิดนึก แต่เขาเกิดรวดเร็ว ปันออกมาจนกระทั่ง เป็นเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ไม่ต้องทำอะไรเลย เข้าใจถูกเท่านั้นจริงๆ และ จบแล้ว ก็คือ จบ ไม่เข้าใจ คือ ไม่เข้าใจ ฟังใหม่ ก็คือ ฟังใหม่ เข้าใจใหม่ ก็ค่อยๆ เพิ่มความเข้าใจขึ้น เท่านั้นเอง หนทางที่จะละ ความเป็นตัวตน...

...ไม่อย่างนั้น ถ้าด้วยความเป็นตัวตน "แล้วเมื่อไหร่ เราจะรู้อย่างนี้?" "เรา" มาแล้ว !!! "อย่ากรู้" มาแล้ว !!! กลายเป็นว่า "ตัวตน" ฟังธรรมะ ไม่ใช่ฟัง เพื่อรู้ความจริงว่า ไม่มีตัวตน !!! ถ้าหาวิธีอยู่จำไป ก็คือว่า ไม่ได้เข้าใจธรรมะ...

อ.อรรณพ :

แต่สิ่งที่ท่านอาจารย์พูดอยู่เนืองๆ เรื่องเหล่านี้ ว่าเป็น
ธรรมะ ไม่ใช่ตัวเรา ก็ค่อยๆ เข้าใจไป แต่เฉพาะ ขณะที่
เข้าใจ นะครับ แล้วตอนที่我不เข้าใจ ตอนลืมไป ก็จะไม่ยาก
ที่ว่า นี่ใคร จะไม่คิด ไม่จำ ว่าเป็น ท่านอาจารย์ที่เคารพ ที่
ได้แสดงธรรม สำคัญว่าเป็นอาจารย์ แน่นนอน

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น จะมีปัญญาอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้ จะมีความ
ไม่รู้ อยู่ตลอดไป ไม่ได้ ถ้ามีการฟังธรรมะ เมื่อไหร่ ความ
ไม่รู้ ที่เคยมี ค่อยๆ น้อยลง ในขณะที่เข้าใจ

...เพราะฉะนั้น เวลาที่เข้าใจ ก็ดับแล้ว หหมดแล้ว ไม่ต้อง
ไปกังวล ถ้ากังวล แสดงว่า ความเข้าใจของเรา น้อยมาก
แม้แต่คำที่ไม่เปลี่ยนเลย คือ สิ่งที่มีจริง เกิดตามเหตุ
ปัจจัย แล้วก็ดับไป เพราะฉะนั้น ปัญญา ที่ว่าคม มั่นคง ก็
คือ ขณะนี้ ตามปกติ สามารถเพิ่มความเข้าใจ จนไม่
หวั่นไหว เหมือนกับที่ว่า ดับแล้ว ก็คือ ไม่ใช่เรา เกิดใหม่
ก็มีเหตุปัจจัย ถ้าเป็นอย่างนี้เมื่อไหร่ ก็แสดงว่าขณะนั้น
ความเข้าใจเรา มั่นคงขึ้น...

พีจำเนียร :

อย่างเมื่อวันวิสาขบูชา ที่ท่านอาจารย์ถามว่า จะทราบได้
อย่างไร ว่าฟังแล้ว เข้าใจพระธรรม ก็นึกถึงคำตอบของ
ตัวเอง มันนึกไม่ได้ว่าอย่างไร ถึงจะเรียกว่า เข้าใจ

ท่านอาจารย์ :

เพราะเหตุว่า เราไม่ใช่ไปหาคำตอบ มาตอบ เป๊ะ แต่ว่า
ชีวิตวันนี้ของเรา เรา "คิด" ใช่ไหม? "คิด" ดีขึ้น บ้างหรือ
ยัง? หรือ คิดเหมือนเดิม? โกรธคนนี้ ก็ยังโกรธไว้ตั้งหลาย
ปี คิดไหม? ว่ามีประโยชน์อะไร? พอตายแล้ว ก็ไม่รู้จัก
แล้ว คนนี้ แต่ความโกรธ ตามไปในใจ

...เพราะฉะนั้น "ความคิด" หรือ วิตักกะเจตสิก จึงสำคัญ
จนกระทั่ง เป็นสัมมาสังกัปปะ ในมรรคมงคล ๘ เพราะ
เหตุว่า จริงๆ แล้ว ถ้าเราไม่มีความจำ เราก็ไม่คิด แต่เรา
คิด ถึงสิ่งที่จำ ที่นี้ คิดถึงสิ่งที่จำนี้ ด้วยจิตเดิมๆ ที่เป็น
อกุศล ไม่ได้ฟังธรรมะ ยิ่งเป็นอกุศลมาก ไช้ไหม? พอได้
ฟังธรรมะแล้ว การที่เราเห็นประโยชน์ของกุศล และ เห็น
โทษของอกุศล เพราะว่า อกุศล เป็นโทษจริงๆ ยังไม่ต้อง
ไปถึงอะไร ก็ต้องฟังธรรมะทั้งหมด แล้วก็จริงทั้งหมด
คือ อกุศลเป็นโทษ ทำร้ายเรา คิดดูสิ ใครมาทำร้ายเรา
ได้ ไม่มีใครมาทำร้ายเราได้เลย ต้องใช้คำนั้น มาทำร้าย
"จิต" ไม่ได้...

...เพราะฉะนั้น เราคุ้มครองกาย แต่เราไม่ได้คุ้มครอง
จิต แต่พระธรรมที่เข้าใจ แม้แต่แต่ละคำ ที่เราได้ยิน "อุป
นิสสยโคจร" "โคจร" เป็นอีกชื่อหนึ่ง ของอารมณ์ เกิด
มาแล้ว ที่จะไม่มียารมณ์ปรากฏ เป็นไปไม่ได้ เพราะว่า มี
จิต ก็ต้องมีอารมณ์ปรากฏตลอดเวลา เดี่ยวทางตา เดี่ยว

ทางหู จมูก ลิ้น กาย ถ้าเราคบ สิ่งที่ดี กัลยาณมิตร ได้ฟัง
 สิ่งที่ดี ได้เข้าใจความจริง เราสะสมเป็นอุปนิสสัย เราจะ
 ไม่ละทิ้ง มิตรที่ดี ไปทำไม? คบกันทำไม? ไม่ใช่ไปเที่ยว
 สนุกสนาน แต่เพื่อประโยชน์ คือ ได้ฟัง สิ่งที่ดีจริง
 เพราะฉะนั้น ในบรรดากัลยาณมิตรทั้งหลาย พระอรหันต
 สัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นกัลยาณมิตร สำหรับทุกคน
 ด้วย ไม่เว้นเลย บางคนเขาก็เป็นกัลยาณมิตร เฉพาะบาง
 คน ไม่ใช่ ถ้ากัลยาณมิตรจริงๆ มิตร คือ หวังดี ไม่ได้ทำ
 ร้ายใครเลย มีอยู่ในใจที่คิดว่า เจริญเมตตา มาก
 เท่าไร มีแต่คุณ ไม่มีโทษเลย...

...เพราะฉะนั้น การฟังธรรมะ คือ ได้ฟังสิ่งที่เป็นประโยชน์
 ทุกวันนี้ ถึง ๖ โมงเช้า ฟัง ๓ ทุ่ม ฟัง (รายการแนวทาง
 เจริญวิปัสสนา ทางวิทยุเอเอ็ม) เพื่อเป็นอุปนิสสัย สะสม
 ก็เราตื่นเข้ามา เราก็กินโนน กินนี่ กลางวัน ไปโนน มานี้
 เย็น เราก็สะสมสิ่งต่างๆ เหล่านั้น นั่น ไม่ใช่ กัลยาณมิตร
 แต่ว่า สิ่งที่ดี ที่เป็นประโยชน์ ถ้าเราได้สะสม แล้วเราเห็น
 ประโยชน์ เราจะมีอุปนิสสัย ด้วยเหตุนี้ บางคนฟังธรรมะ
 บางคนไม่ฟังเลย เปิดก็ไม่ฟัง ปิดก็ไม่ฟัง อะไรก็ไม่ฟัง ก็

ไม่มีอุปนิสัย แต่ที่จะมีอุปนิสัยได้ ก็คือ พังบ่อๆ
จนกระทั่งคุ้น จนกระทั่งเป็นอุปนิสัยของเรา...

...เพราะฉะนั้น อารมณ์ สิ่งที่เราไม่รู้ ไม่ใช่ไม่มีความสำคัญ
สำคัญเพราะว่า ทุกอย่างสะสมอยู่ในจิต ถ้าไม่ใช่คำว่า
"โคจร" ซึ่งเป็นอารมณ์ ก็เป็น "อุปนิสัยปัจจัย" "นิสัยยะ"
หมายความว่า ที่อาศัย "อุป" แปลว่า ที่มีกำลัง ที่อาศัย ที่
มีกำลัง เพราะเราคุ่นเคย เราเสพบ่อยๆ ถ้าเราเสพน้อย
ไม่คุ้น ก็ไม่มีกำลัง แต่พอเราเสพบ่อยๆ คุ่นเคย ก็มีกำลัง
ไปไหน? ก็หันไป ทางที่มีกำลัง ที่ได้สะสมมาแล้ว ไม่มีใคร
ไปบังคับเลย ปัจจัยทั้งนั้น ธรรมะทั้งนั้น อนัตตาทั้งนั้น...

...เพราะฉะนั้น ถ้าเราได้ฟังแล้ว มีความเข้าใจเพิ่มขึ้น "อุป
นิสสยโคจร" สิ่งที่เป็นปัญญา เป็นความเห็นถูกทั้งหมด
สะสมไป เพื่อ "อารักขโคจร" "อุปนิสสย" เหมือนกัน แต่
เป็น "อารักขโคจร" เพราะเหตุว่า "คัมภีร" อะไรก็
คัมภีรไม่ได้ นอกจาก กุศลธรรมคัมภีรใจ...

...คิดดู ใจ ซึ่งไม่มีอะไรคุ้มครองเลย ถึงตัวเลย โลกะ
โทสะ โมหะ มานะ อะไรๆ มาได้ทุกวี่ทุกวัน เรียกว่า
ออกไปได้รวดเร็วมาก แต่ถ้ามีธรรมะคุ้มครอง ตา หู จมูก
ลิ้น กาย ใจ ไม่อย่างนั้น เราฟังธรรมะไม่รู้เรื่อง จะว่า
อาภักขา หรือจะว่า คุ้มครอง หรือจะว่า สังวร หรือจะว่า
อย่างไร ไม่รู้ใช่ไหม? แต่พอฟังเข้าใจแล้ว ทุกคำ จะ
ออกมา ตรงตามที่เราเข้าใจ ไม่ว่าจะใช้คำไหน...

...แล้วเราจะต้องกลัวอะไร? ไม่มีอะไรที่น่ากลัวเลย "คน
ชั่ว" นี่เราไม่กลัวเลย คนทุจริต คนเบียดเบียนใคร เราก็ไม่
กลัว เพราะเขาชั่ว ไปกลัวเขาทำไม? อยู่ดีๆ ไปกลัวคนชั่ว
ไม่เห็นน่ากลัวเลยคนชั่ว เขาชั่ว ใช่มั้ย?...

...เพราะฉะนั้น ถ้าเรามีความดี เป็นที่คุ้มครอง เราไม่
หวั่นไหวเลย ไม่ว่าใครทำอะไร? ทางวาจา หรือ ทางกาย
ก็อกุศลของเขา เขาทำร้ายเราไม่ได้เลย ถ้ามีความมั่นคง
จริงๆ ว่า ใครทำร้ายเราไม่ได้ นอกจาก อกุศล โกลีตัว
ที่สุด ทำร้ายทันที ไม่ต้องหาคนมายื่นถือปืนอยู่ข้างหน้า
ทำร้ายได้ทันทีเลย เพราะว่าโกลีติดมาก แต่ว่า ถ้ามี
ธรรมะที่เป็นฝ่ายคุ้มครอง ไม่ว่าอะไรจะมาเผชิญหน้า ตา
หู จมูก ลิ้น กาย ไม่หวั่นไหวเลย กลัวอะไร? ก็เป็นธรรมะ
ทั้งนั้น ก็เป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏ ถ้าสามารถมีความเข้าใจ
แล้ว ยังมีเมตตาได้ด้วยซ้ำไป...

...เพราะฉะนั้น เมตตาที่ว่า เจริญไม่จำกัด เพราะว่าแม้แต่
ประโยชน์ มีแต่คุณ เวลานี้ ที่ประเทศไทย ชาติที่สุด ก็คือ
คุณธรรม แล้วก็ไม่มีความเข้าใจธรรมะ แล้วจะมีอะไรเป็น
ที่พึ่ง? ชาติ ศาสนา ไม่ได้เข้าใจเลย แล้วจะเอาอะไรมา
เป็นที่พึ่งได้? แต่ถ้ามีความเข้าใจ ประเทศไทยทั้งหมด
เป็นคนดี ถ้ามีความเข้าใจธรรมะทุกคน...

... ถ้าเราไม่แก้ให้ตรงจุด ไม่มีทางแก้ปัญหา แก้ที่สำคัญที่สุดคือ ให้เข้าใจความจริง เพื่อคุณธรรม ถ้าทุกคนเข้าใจถูก จะประพจน์ในทางที่ดี ใช่ไหม? ไม่มีการทำให้คนอื่นเดือดร้อน ตัวเราเอง ก็ไม่เดือดร้อนด้วย...

พีเจเนียร์ :

เริ่มต้นที่ตัวเอง?

ท่านอาจารย์ :

แน่นอน ไม่มีใครในโลก อยู่คนเดียวในโลก แค่เกิดมา ก็คนเดียวแล้ว ไม่มีใครเลย ขณะปฏิสนธิจิตขณะแรก เกิดแล้ว ใครก็พาмаไม่ได้ พ่อแม่ก็ไม่ได้พามา พี่น้อง เพื่อนฝูง ก็ไม่ได้พามา กรรมพามา

...เพราะฉะนั้น เราจะไม่เห็นหรือว่า กรรม ต้องเกิดจาก จิต มีอย่างหนึ่งอย่างใด คือ กุศลกรรม หรือ อกุศลกรรม และ ถ้าไม่มีจิต ก็ไม่ "คิด" หรือ กะไร? ไม่มีจิตเห็น ไม่มีจิตคิด เห็นแล้วคิด ทุกสิ่งทุกอย่าง สำคัญที่ "คิด" ฟัง ธรรมะแล้ว เราจะรู้ได้อย่างไรว่า เราดีขึ้นหรือเปล่า? ถ้า เรา "คิดดีขึ้น" ชัดเจน ไม่ต้องไปถึงไหน ถ้าเราคิดดี ก็เป็น ผลมาจาก การฟังธรรมะเข้าใจ...

อ.กุลวิไล :

ท่านอาจารย์พูดถึง ประเทศไทยขาดคุณธรรม ก็คือ ธรรมะที่ดีนั่นเอง แต่การที่จะให้ อย่างที่ดีฉันได้สนทนากับท่านอาจารย์ตอนแรกว่า จะให้เขาฟังธรรมะ ถ้าไม่ได้ สะสมมา ยากมาก เพราะเหตุว่า ถ้าไม่มีพระธรรมเป็นที่

ฟัง หรือว่าไม่ได้สะสมการฟังธรรมะ แน่แน่นอน ไม่มีธรรมะ
ที่อารักขา คือ รักษา ทุกคนคิดในทางลบหมดเลย มอง
คนอื่นเป็นศัตรู หรือว่ามีความเห็นแก่ตัวมาก เพราะว่าเรา
มีความคิดในทางลบหมดค่ะ ท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ใครช่วยได้? นอกจากเป็นเพื่อน หวังดี และ
ทำสิ่งที่ดีที่สุดกับเขา ให้ความรู้ รับได้แค่ไหน ก็เรื่องของ
เขา ไม่ใช่เรื่องเราจะเดือดร้อน แล้วเราเป็นเพื่อนตลอด
หวังดีตลอด รอได้ จนกว่าเขาจะเข้าใจพระธรรม

อ.กุลวิไล :

ก็เห็นประโยชน์นะคะ ท่านอาจารย์ อย่างที่ท่านอาจารย์
กล่าวว่า ไม่มีใครทำร้ายจิตใจของเราได้ นอกจากกิเลส
ของเราเอง และ ถ้าเราไม่ได้สะสมการฟังพระธรรม อกุศล
จิตก็มาก เพราะความเป็นเราเยอะ เพราะฉะนั้น ความ
ติดข้องต้องการ ความขุ่นเคืองใจ ก็มีในชีวิตประจำวัน ก็ดู
ผลจากการฟังธรรมะ ก็คือ "คิด" ว่าเป็นทางดีขึ้น หรือ คิด
แย่ลง อันนี้ ก็แค่ "อารักขโคจร" แต่สูงสุด ก็คือ ต้องรู้
ธรรมะไม่ใช่เรา ในขณะนั้นด้วย

ท่านอาจารย์ :

ค่อยๆ เป็น ค่อยๆ ไป แค่ "คิด" แค่นี้ก็รู้แล้ว เข้าใจธรรมะ
แค่ไหน? ถ้าคิดดีขึ้น แสดงว่าเป็นผลจากการเข้าใจธรรมะ
และ ดีขึ้นนี้ ชีวิตประจำวันของเราทั้งนั้นเลย ที่ผ่าน
มาแล้ว เราดีแค่ไหน? ดีกว่านี้ ได้ไหม? ไม่ว่า ทางกาย
ทางวาจา

...เพราะฉะนั้น เราห่วงคนอื่น ขณะนั้น เป็นอะไร? เป็น
อกุศล เอามาแล้วใช่ไหม? แต่ถ้าเราเป็นมิตรนี้ แล้วแต่
บุญกรรม แต่เราก็ทำสิ่งที่ดีที่สุด สำหรับทุกคนเสมอ
คือ เป็นเพื่อน เราจะไม่เป็นศัตรูกับใครเลย ไม่ว่าเขาเป็น
ใคร นี่คือการเจริญเมตตา ไม่ใช่ไปนั่งท่อง...

ใครเลยจะรู้ว่า ณ กาลครั้งหนึ่ง ท่ามกลางสวนผลไม้อันเขียวชอุ่ม ไกลจากเมือง
ใหญ่ จะมีเสียงของพระธรรมอันสุขุมลุ่มลึก หลั่งไหลออกมาดังน้ำทิพย์ ชโลมใจ แก่ผู้
ใคร่ในธรรมกลุ่มเล็กๆ กลุ่มหนึ่ง พระธรรม อันพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงแสดงไว้ดีแล้ว บัดนี้ แม้ในความเข้มข้นในใจนั้น จะเหลืออยู่เพียงความทรงจำก็ตาม
แต่พระธรรมที่ตราตรึงไว้ในใจนั้น ย่อมยังอยู่ต่อไป เป็นที่พึ่งแก่บุคคลตราบเท่ากาลนาน

กราบทำบุญบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขอบพระคุณและขออนุโมทนาในกุศลทุกประการของพี่น้อง
(พลตรีหญิงนันทา เกษหอม)
ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่านด้วยครับ

